

י"ל ע"י קרן תר"ג לזיכוי הרבנים
לשבות נשמת הרבני הנגיד הנכבד
הרה"ח ר' אריה (לייבל)
ברה"ח ר' יונה רובין ז"ל

בסייעתא דשמיא

תורה שיבבת

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

פרשת חיי שרה גיליון צ"ה - שנה ג' | מרחשוון תשפ"ו

פנינים מאירים
לשולחן השבת

פרד"ס התורה

פשט

זמנו של שטר מוכיח

וְאָבָא הָיִים אֶל הָעֵץ (בראשית כד, מב) היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הארץ (רש"י).

מדוע סבר אליעזר שהם יאמינו לדבריו שקפצה לו הארץ? ואיזו הוכחה היתה לו שאכן כך אירע? אלא, מבאר הגה"ק רבי העשיל מקראקא זי"ע בספרו 'חונות התורה': הרי על הכתוב לעיל (פסוק י) **וַיֵּלֶךְ וְכָל טוֹב אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ**, מפרש רש"י 'שטר מתנה כתב ליצחק על כל אשר לו, כדי שיקפצו לשלוח לו בתם', ומסתמא בשטר היה כתוב זמן ותאריך כתיבתו, ובראותם שהשטר נושא את התאריך של אותו היום, והרי זו עדות כי אכן קפצה לו הארץ, ובו ביום שבו נכתב השטר בבית אברהם, הוא הגיע עד אליהם לחתן!

רמז

ארבעה מברכים 'הגומל'

וַיִּבְרַךְ הַגְּמָלִים מִחוּץ לְעֵיר אֶל בְּאֵר הַמַּיִם לְעֵת עֶרֶב לְעֵת צֹאת הַשָּׁמֶשׁ (בראשית כד, יא)

בספר 'כסא רחמים' (על תהלים, בסופו) כותב הגה"ק רבי רחמים מאוז זי"ע, רמז יקר ונפלא. **וַיִּבְרַךְ הַגְּמָלִים** - רמז לברכת 'הגומל', ומי הם הארבעה החייבים להודות ולברך הגומל? - א. **מִחוּץ לְעֵיר** - רומז לחולכי מדבריות. ב. **אֶל בְּאֵר הַמַּיִם** - רומז לעוברי הים. ג. **לְעֵת עֶרֶב** - רומז לחולה שהיה על סף מיתה טרם החשיך אור חיו. ד. **לְעֵת צֹאת** - רומז ליוצא מבית האסורים. **הַשָּׁמֶשׁ** - ראשי תיבות: ה'טוב ש'יברך א'חר ב'רכת ת'זרה. והפסוק הבא מתחיל במילים **וַיֹּאמֶר ה'** - רמז שיברך 'הגומל' בשם ומלכות.

דרוש

מחצית השקל - בית נאמן בישראל

וַיִּשָּׂא הָאִישׁ מִן הַזֶּהב בָּקָע מִשְׁקָלוֹ וַיִּשְׁנֵי צָמִידִים עַל יְדֵיהֶם עֲשֶׂרָה זָהָב מִשְׁקָלָם (בראשית כד, כב) בקע - רמז לשקלי ישראל בקע לגולגולת (רש"י).

יש להבין, מדוע רמז כאן דווקא את מצות מחצית השקל, כי אמנם מובן מה שרמז לו בשני צמידים על שני לוחות הברית, ובעשרה זהב על עשרת הדברות (כמבואר ברש"י), כי הם יסוד ועיקר היהדות, אבל מה השייכות של מחצית השקל לכאן?

דרש ואמר הגאון רבי ברוך שמשון שניאורסון זי"ע, ראש ישיבת טשעביץ: כאשר עמד אליעזר למצוא זיווג ליצחק ולהקים בית נאמן בישראל, רמז דווקא את מצות מחצית השקל אשר בו רמוז יסוד חשוב לבית היהודי, שמבואר בספרים שנתנו דווקא מחצית ולא שקל שלם, כדי שכל יהודי ירגיש שהוא רק חצי, ויחד עם חברו עם הופך לדבר השלם, כך גם הוא בית נאמן בישראל לתפארה כאשר כל צד יודע שהוא בבחינת מחצית השקל.

סוד

כסף זהב - רחמים ודין

וַיִּצְאָה הַעֲבֹד כָּלִי כֶסֶף וְכָלִי זָהָב (בראשית כד, נג)

על פי פנימיות התורה, ביאר הרה"ק בעל **שפע חיים מצאנו** זי"ע, הטעם מדוע נתן אליעזר דווקא כלי כסף וזהב, על פי המובא בוהר הק' ('ח"ב דף קמז, א) שהזהב מורה על מידת הדין, והכסף על מידת הרחמים, וכן ידוע (וזהר הק' ח"א דף צו, א) שאברהם אבינו היה בבחינת מידת החסד ויצחק אבינו היה בבחינת מידת הדין. על כן, נתן אליעזר לרבקה דווקא כלי כסף וכלי זהב, שכאמור מורים על מידת הרחמים ומידת הדין, כדי שתזכה בקידושה הן לבחינת הרחמים של יצחק, והן לבחינת הדין של אברהם, ויהיה בה שילוב של דין ורחמים יחד.

מערת המכפלה וזווגו של יצחק

נושאי הפרשה:

מיתת שרה • קניית מערת המכפלה • שליחת אליעזר לקחת אשה ליצחק • סימנים למציאת רבקה • נישואי יצחק ורבקה • בני קטורה • חלוקת אברהם מתנות לבניו • מיתת אברהם וקבורתו • תולדות ישמעאל.

פרשת חיי-שרה עוסקת בכמה מאורעות הקשורים לאחרית חייהם של אברהם ושרה, וקבורתם במערת-המכפלה הנרכשת בכסף מלא. ובמרכז הפרשה: שליחת אליעזר לקחת אשה ליצחק, ונישואי יצחק עם רבקה.

א. עפרון השוטר

כששרה בת 127 שנים, פרחה נשמתה ממנה בחברון, כששמעה שיצחק כמעט נשחט בעקידה. אברהם בא לחברון להספידה ולדאוג לקבורתה. בתיווכם של בני חת הוא קונה את מערת המכפלה מעפרון, שוטר העיר חברון, שדורש ממנו לא פחות מ-400 שקלים יקרי ערך.

ב. ההצעה שנפסלה

שלוש שנים לאחר פטירת שרה, כשיצחק בן 40 שנה, מבקש אברהם מאליעזר עבדו לחפש ליצחק שידוך בקרב משפחתו בחתן או באור כשדים, ומשביעו שלא לקחת שידוך מהכנעניים. אליעזר מנסה להציע את בתו ליצחק, אולם אברהם פוסל את ההצעה בנימוק שאליעזר ארוז ויצחק ברוך. לשאלת אליעזר מה לעשות במידה והאשה תסרב לבוא לארץ, עונה אברהם שיקח אשה מבנות ענר-אשכול-וממרא.

ג. שטר מתנה

אליעזר יוצא לחתן, מלווה בעשרה גמלים, ומצויד בשטר מתנה שכתב אברהם את כל רכושו ליצחק. ב'קפיצת הדרך' הוא מגיע באותו היום לעיר חתן, שם הוא מתפלל ש'יגלה לו את השידוך באמצעות סימן-היכר שיבקש מהנערה להשקותו, והיא תשקה גם את גמליו.

ד. שני לוחות

מיד לאחר תפילתו באה רבקה, בת שלוש שנים, והיא טורחת להשקות את אליעזר והגמלים. אליעזר נותן לה תכשיטים המרמזים על שני לוחות הברית, עשרת הדברות, ומחצית השקל.

ה. הרשע הקופץ

לבן הארמי רץ ומזמין את אליעזר לביתם. שם מספר אליעזר בהרחבה את השתלשלות העניינים, ומבקש את הסכמתם לשידוך. לבן קופץ ועונה לפני אביו 'מה יצא הדבר!'

הידעת?

מי ניסה להיות המחנות של אברהם אבינו?

מי קיבל מאביו כח לברך את מי שירצה?

את מי ניחם הקב"ה בתנחומי אבלים?

ומי האיש שהיו לו 12 בנים נשיאים?

ה. שם-טומאה'

בערוב ימינו, כשאברהם בן 140 שנה, הוא נושא שוב את הגר - היא 'קטורה'.

ממנה נולדו ששה בנים נוספים. הוא מעניק להם את המתנות שקיבל מפרעה אודות שרה, וכן מוסר להם 'שם-טומאה' ומשלחם מהארץ. את שאר רכושו הוא מעניק ליצחק, וכן מעניק ליצחק כח לברך את מי שהוא רוצה.

ט. ניחום אבלים

כשאברהם בן 175 שנה הוא נפטר ונקבר במערת המכפלה, והקב"ה מתגלה ליצחק ומברכו בברכת תנחומי אבלים.

י. בנים נשיאים

ישמעאל מות בן 137 שנה, כשהוא משאיר אחריו 12 בנים נשיאים שהתגוררו בארמונות ובערים פתוחות.

התורה וההפטרה

בפרשתנו כתוב (כד, א) 'ואברהם זקן בא בימים, בהקשר לכך מפטירים בספר מלכים, בפרק המתחיל במילים דומות: 'זהמלך דוד זקן בא בימים'.

ספר המוסר 'הטוב ביותר!'

חיים של תורה

בימי מלחמת העולם הראשונה, כאשר גלה הרה"ק בעל 'קדושת-ציון' מבאבוב זי"ע לווינה, היה לומד עם בני המשפחה חומש ורש"י, והיה אומר להם: חומש ורש"י הוא ספר המוסר הטוב ביותר!

התרחקות מגזל

כשאנו לומדים דברי רש"י אלו, עלינו לעצור ולקחת עמנו 'צידה לדרך' את המסר החשוב העולה מתוך דבריו, על החובה והזכות להתרחק מכל חשש של גזל או שימוש בממון הזולת ללא רשות, וכמו אליעזר עבד אברהם בימיו שסתם את פי הגמלים במטרה למנוע מראש כל חשש של גזל, כך נוסף גדרים וסייגים להתרחק מכל חשש וספק של גזל.

ויבא האיש הפתח ויפתח
הגמלים (בראשית כד, לב)
התיר זמם שלמה, שהיה
סותם את פיהם שלא ידעו
בדרך בשרות אחרים (רש"י).

שני כרטיסי רכבת

מפורסם היה רבינו החפץ חיים ז"ע בהתרחקותו מכל חשש רחוק של גזל, לרבות איסור גזל-עכו"ם. פעם נסע החפץ חיים ברכבת, וכאשר המבקר נכנס לקרון וערך ביקורת כרטיסים, הציג החפץ חיים שני כרטיסים. שאל המבקר: הלא אתה נוסע לבדך, ולמה שילמת על שני כרטיסים? ענה החפץ חיים: על פי חוקי הנסיעה ברכבת, תמורת כרטיס אחד יכול כל נוסע להוביל עמו חבילת משא במשקל של 'פוד', אך לפי הערכתי החבילה שלי שוקלת יותר ממשקל זה, על כן שילמתי כרטיס נוסף, כדי לא לעבור על איסור גזל!

שתי פרוטות לנייר

עוד היה מעשה כאשר שהה פעם רבינו החפץ חיים ז"ע בפטרבורג להגל אסיפת רבנים גדולה. באמצע הלילה הוא היה זקוק לנייר כתיבה, והוא ניגש אל הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש ז"ע ששהה אף הוא באותו מלון, וביקש ממנו מספר גליונות נייר לכתיבה. ענה האדמו"ר בחפץ לב ונתן לו גליונות נייר, אך כאשר ביקש החפץ חיים לשלם לו תמורתם, סירב האדמו"ר לקבל מידו את התשלום. מיד השיב לו החפץ חיים את הנייר ולא הסכים לקבלו, עד שניאות האדמו"ר לקבל את תמורתו, אף שהיא הסתכמה רק בשתי פרוטות בלבד. לאחר מכן הביע אחד הנוכחים את פליאתו באוזני החפץ חיים: הרי ידוע לכבוד הרב שלשתי פרוטות אין ערך של ממש, ומה הענין להתעקש לשלם עליהם. השיב לו החפץ חיים: 'משתי פרוטות של גזל, עלול להיווצר מלאך חבלה שבכוחו להפוך את כל חומותיה של פטרבורג!'

הנייר שלך?

כיוצא בזה היה מעשה אצל מרן הגרי"ז סולובייצ'יק ז"ע גאב"ד בריסק, שבתקופה האחרונה לחייו היה

לב לדעת

הכרת והבנת
מושג בתורה

פני קטורה | ויטף אברהם ויטף אשה ויטף קטורה
(בראשית כה, א)

בימי זקנותו, כשהיה אברהם כבן 140 שנה, חזר אברהם ונשא בשנית את הגר לאשה, שהפעם נקראה בשם 'קטורה' על שם שהיו מעשיה נאים כקטורת, ואף שתחילה חזרה לגילולי בית אביה (רש"י כא, יד), אבל אחר כך חזרה בתשובה והיו מעשיה נאים (הדר זקנים; גור אריה). ששה בניו נולדו לאברהם מקטורה: א. זמרון. ב. יקשן. ג. מן. ד. מדין. ה. ישפקן. ו. שחר. חידוש פלא כתב בספרונו כאן, שבנים אלו באמת לא נולדו לאברהם והגר, אלא הגר גידלה אותם בבית אברהם כבנים מאומצים, ועל שם כך נקראו על שמה כאילו ילדתם, עיי"ש. לבני קטורה יש יתרון על פני שאר אומות העולם, בכך שהם חייבים בברית מילה (סנהדרין נט, ב). נחלקו הראשונים אם רק הם עצמם או גם רובם אחריהם בכל הדורות, והרמב"ם כתב (הל' מלכים, ח) שעם קטורה התערבו בתוך בני ישמעאל, ולכן כולם חייבים בברית מילה מספק.

עיניים לראות

הבנת מילה
אחת בתורה

הוכחה | אתה הכתף לעבדך ליצחק (בראשית כד, יד)

'הדיינים דחו את טענת התובע, לאחר שלא הצליח לאמת את עמדתו באמצעות עדים, או הוכחות'. במשפט זה, כמו במשפטים רבים דומים, נעשה שימוש במילה 'הוכחה' במשמעות של הבאת ראיה וסימוכין שטענה מסוימת היא טענת אמת וצדק.

אולם הפירוש המדויק של המילה 'הוכחה' בלשון התורה, מובא בפירוש רש"י בפרשתנו על הפסוק אתה הכתף לעבדך ליצחק וז"ל: 'זלשון הוכחה, פירך, אפרוביט' בלע"ז [בירור והבהרת הדברים]. כך כתב רש"י להלן על הפסוק (פסוק מד) הוא האשה אשר הכינה לך אדני, וז"ל, 'הוכיח - בירר והודיע, וכן כל הוכחה שבמקרא בירור דבר', עכ"ל. הוי אומר: המילה 'הוכחה' אינה מלשון ראיה, אלא מלשון בירור וידיעת הדברים בצורה ברורה ללא ספק.

אזניים לשמוע

כלי רש"י הק'
ברקוק הדשון

משפחה או משפחה | והאיש משפחה לה (בראשית כד, כא)

'הנדיב שהגיע לבקר בשיבה, וחזה במו עיניו במאות הבחורים השוקדים על תלמודם בהתמדה עצומה, לא הסתיר את התלהבותו, והתבטא: אני כולי מתפעל, מתרגש ומשתאה! ממש קידוש השם!'

באוזניו של רבי דוב-בער, אחד מאנשי צוות הישיבה שהתלווה אל הביקור, צלצל השינוי בין המילים 'מתפעל' ו'מתרגש' ובין המילה 'משפחה'. שהרי שלש מילים אלו מקורם בבנין 'התפעל' [פעולה החוזרת אל עושה הפעולה, כמו התלבש - הלביש את עצמו], אבל רק בשתי המילים 'מתפעל' ו'מתרגש' מופיעה האות ת' לפני אותיות השורש של המילה [מתפעל - משורש פ.ע.ל. וכן מתרגש - משורש ר.ג.ש.]. ולעומת זאת במילה 'משפחה', אין האות ת' מופיעה לפני אותיות השורש [דהיינו שלא נאמר משפחה], אלא האות ת' נכנסת אל תוך אותיות השורש [משפחה].

ההסבר לכך מובא בדברי רש"י כאן על הפסוק והאיש משפחה לה: הכלל הוא, שכל מילה שאות השורש הראשונה שלה היא אות ש', אזי כאשר היא נכתבת בבניין 'התפעל', האות ת' תיכנס בתוך אותיות השורש ותפריד ביניהם, כמו המילה 'משפחה', שהיא משורש ש.מ.ר. שאין אומרים 'משפחה', אלא 'משפחה'.

כך גם במילה 'משפחה' נכנסת האות ת' באמצע המילה, כי היא משורש ש.א.ה. שפירושו: מלשון שממה וריקנות [כדוגמת הכתוב (ישעיהו יא) שאו ערים], והכוונה שאליעזר בראותו כי דבריו קרובים להצליח, נבהל ונאלם, ומחשבותיו נהיו שוממים וריקים, בלי לדעת מה להחליט.

אפשר לקחת עוגה?

מסופר על מרן הגאון חכם רבי בן ציון אבא שאול ז"ע, בעל 'אור לציון', שכידוע היה מוהל מומחה, והשתתף בבריתות רבות. לאחר גמר הברית היה נוטל עמו לביתו כמה פרוטות עוגה מהכיבוד שהוצע לפני הציבור, במטרה לשמח את הרבנית, אך תמיד לפני שנטל את העוגה היה מקדים ליטול רשות מבעל השמחה 'אפשר לקחת מהעוגה מהבית?' אחד מתלמידיו שאל פעם את חכם רבי בן ציון מה פשר בקשה זו, השיב לו בפשיטות בשתי מילים: 'חשש גזל!'

זה לא שלי!

על מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן ז"ע העידו שמגודל זהירותו מחשש גזל, הקפיד כל ימיו שלא לגעת כלל בחפץ שאינו שלו. כשהיה נקרא למסור שיעורים ושיחות בהיכלי תורה, אירע לפעמים שהמקיפון שהונח לפניו נשמש כלפי מטה והיה צריך ליישרו, אך הוא הקפיד שלא לגעת כלל ברמקול, באומרו 'זה לא שלי'. פעם אחת אירע ובטעות נגע במכשיר הקלטה שהיה מונח על השלחן, וכשהבחין בכך הודיע ונתעב לאחר כמו שנגע בורם חשמל---

לדעת חכמה ומוסר להבין

פניני מוסר, חכמה, וחיזוק, מתוך פסוקי הפרשה

לאחר מעשה הוא מבין למפרע שבצעם היתה לו כאן חשבון של אינטרס אישי, לכן רק לאחר מעשה גילה אליעזר את מסתוריו לבו שהיתה לו כאן נגיעה אישית ורצון להשיא את יצחק לבתו...

דוגמא של בגדי צניעות

ויצא העבד פלי כסף וכלי זהב ונגדים ויתן לרבקה (בראשית כד, נג)

אמנם מובן מה שנתן לרבקה מתנות של כלי כסף וכלי זהב, אבל מה פשר הנגדים שהביא עמו? גם אינו מובן, כיצד ידע אליעזר תחילה מי תהיה האשה שיזמין ה' ליצחק, אם תהיה גבוהה או נמוכה וכדו' ולאיוה בגדים היא תזדקק?

אלא, אמר הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא ז"ע: בגדים אלו לא נועדו על מנת שרבקה תלבש אותם, אלא אברהם שלח לה בגדים לדוגמא, להראות לה את בגדי הצניעות שמקפידים ללבוש בביתו, למען תדע כיצד תנהג אף היא בבואה לביתם!

דעת קנית - מה חסרת?

ואברהם זקן בא פנימים, הכוונה שאברהם קנה חכמה בכל ימיו, כמאמר חז"ל (קידושין לב, ב) 'זקן - זה שקנה חכמה, וכיון שקנה חכמה, ממילא - נה' בך את אברהם בכל, כי כשיש לאדם חכמה - יש לו הכל! כדברי חז"ל (ויק"ד א, י) דעת קנית - מה חסרת?

(דגל מחנה אפרים)

ה'נגיעה' הנסתרת

ואמר אל אדני אלי לא תלך האשה אחרי (בראשית כד, לט)
אלי כתיב, בת היתה לו לאליעזר והיה מחזור למצוא עילה שיאמר לו אברהם לפנות אליו להשיאו בתו, אמר לו אברהם, בני ברוך ואתה ארור, ואין ארור מדבק בברוך (רש"י)

השאלה ידועה: מדוע מרומז ענין זה שאליעזר ביקש להשיא את יצחק לבתו, רק כאן בפסוקים שאליעזר סיפר למשפחת רבקה את אשר אירע עמו, והרי לכאורה היה הכתוב צריך לרמוז זאת כבר למעלה כאשר דיבר אליעזר אל אברהם, כאמור (בראשית כד, ה) ויאמר אליו העבד אנלי לא תאבה האשה ללכת אחרי, שם היה צריך לכתוב 'אלי' לרמוז שאליעזר ביקש להשיא את יצחק לבתו.

אמר הרה"ק רבי מנחם מענדל מקוצק ז"ע: בשעה שאדם נתון בתוך להט של 'נגיעה' אישית אין הוא חש בכך כלל, ואין הוא רואה את עצמו 'מוגע' כלל, רק

בתו של אברהם אבינו, מי היא?

הבת של שרה או של הגר, או שמא התאומה של יצחק?
וגם: האם שם בן נח היה התנו של אברהם אבינו?

בשורות הבאות נבקש לחקור אחרי דמות ייחודית ואפופת מסתורין, אשר רב הנסתר על הגלגל בתולדות חייה, הלא היא: בתו של אברהם אבינו.

ויקרא שמה: 'בכל'

אמנם אין זה דבר מוסכם שאכן היתה לו לאברהם בת, שכן על הכתוב בפרשתנו (כד, א) וְאֶבְרָהָם זָכָן פָּא בְּיָמָיו וְה' בָּרַךְ אֶת אֶבְרָהָם כָּל, נחלקו בגמרא (בבא בתרא טז, ב; קמא, א) מה הכוונה 'בכל'? רבי מאיר אומר, שלא היתה לו בת; רבי יהודה אומר, שהיתה לו בת; אחרים אומרים, בת היתה לו לאברהם ו'בכל' שמה.

לדעת רבי מאיר, אכן היתה לאברהם אבינו בת, ולדעת 'אחרים' אף התגלה לנו מה היה שמה הפרטי: 'בכל'.

בת הגר?

התוספות במסכת בבא בתרא (דף קמ"א, א, ד"ה בת) מעלים שאלה מופלאה: אם אכן היתה לאברהם בת, מדוע לא השיא אברהם אותה ליצחק, לפי השיטה (סנהדרין נח, ב) שכן נח מותר באחותו. התוספות מציעים שני תירושים: א. אולי היא היתה קטנה, ולכן לא רצה אברהם להשיא אותה ליצחק. ב. היא לא היתה בתה של שרה, אלא של הגר, ולכן לא רצה להשיא אותה ליצחק.

קטנה ונמוכה

מדברי התוספות נמצא, שלפי התירוף הראשון היתה 'בכל' בתה של שרה אמנו, אלא שכאן עולה התמימה: כי הנה תירצו התוספות בתירוף הראשון ש'בכל' היתה קטנה, דהיינו שרבה היתה גדולה יותר מ'בכל', ולכן העדיף אברהם את רבקה הגדולה על פני בכל הקטנה. אך זה לא יתכן, שהרי מבואר ברש"י (כב, כ) שרבקה נולדה כאשר חזר אברהם מהעקידה, והרי שרה נפטרה באותו העת (רש"י כג, ב), כך שאם 'בכל' היתה בת שרה, בהכרח היא נולדה לפני העקידה, וממילא לא יתכן שרבקה היתה גדולה יותר מבכל!

תירושים שונים נאמרו על קושיא זו (ראה כל המלוט קבוצת 'נור התורה', תמוז תשע"ב, עמוד שכד). אך נציין כאן מהלך אחד, אותו מחדש בעל 'עץ יוסף' בפירושו על 'עץ יעקב', שאמנם גם 'רבקה' וגם 'בכל' היו קטנות בשנים, אבל ש'בכל' גם היתה נמוכה וקטנה בגוף, בשונה מרבקה שהיתה גבוהה וגדולה בגוף, לפיכך העדיף אברהם את רבקה על פני 'בכל'.

התאומה של יצחק

חידוש פלא, מחדש הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע בספרו תפארת יהונתן (וירא,

ד"ה וימל אברהם) וז"ל: 'אזמור חז"ל בת היתה לו לאברהם אבינו ובכל שמה, ולא נזכר בתורה לידתה, אבל נראה שהיא תאומת יצחק', עכ"ל. וכן חידש בשו"ת 'מור ואהלות' (אוהל ראשי בשמים אות יא).

אולם, הגאון רבי אברהם ליפשיץ זצ"ל בספרו 'ילקוט אברהם' (מונקאטש תרצ"א י"ד סי' שה, אות צה) כותב שחידוש זה נסתר מדברי התוספות הנוכחים לעיל, שהרי תירצו שני תירושים מדוע לא נשא יצחק את 'בכל' לאשה, א. שהיתה קטנה, ב. כי היתה בת הגר. ואם נאמר שהיא היתה תאומתו של יצחק, נמצא שהיתה גדולה, בת 40 שנה, כמו יצחק, והיתה בת שרה, והרי סותר את שני התירושים.

אשת שם בן נח?

אגדה פלאית מובאת בספר 'מדרש סגולת ישראל', לרבי ישראל הכהן, מחכמי תימן לפני מאות שנים (עמוד 145): 'אמרו רז"ל בת

היתה לו לאברהם ובכל שמה, והשיאה לשם בן נח, וילדה אבנר בן נר'. כיוצא בזה מובא במדרש תימני בשם 'שואל ומשיב' (עמוד 214), וכן בספר 'תורה שלמה' (בראשית כד, א אות כג).

אולם כבר העירו על כך (ראה קבוצת נור התורה שם), כי הרבה אגדות מוזרות נטפלו במשך השנים לדמותו של שם בן נח, וחלקם ממקור לא מוסמך. גם בספר 'תורה שלמה' שם כתב שאין כוונת המדרש הזה כפשוטו, אלא בדרך רמז.

'לבן' חתן 'בכל'?

מול האגדה ששם בן נח התחתן עם 'בכל', אנו מוצאים חידוש מעניין, שמוחדש בספר 'משך חכמה' בפרשתנו (כ, כט), שכאשר ראה לבן הארמי את אליעזר, חשב לבן שאליעזר בא לקח אותו (את לבן), כחתן ל'בכל' בתו של אברהם, ולכן רץ לקראתו...

מתי מתה 'בכל'?

ידעיה מחודשת כותב בספר 'שיר מעון' להגאון רבי שמעון סופר זצ"ל, ש'בכל' מתה בחיי אברהם ושרה, אלא שכל זמן ששרה לא מתה לא הרגיש אברהם כל כך בחסרונה, אבל אחרי שמתה שרה ונשא אברהם לבדו, אזי ככה גם על מיתת בתו 'בכל', וזה הרמז בכתוב (כג, ב) ויבוא אברהם לספוד לשרה ולבכנה, שהאות כ' של 'ולבכנה' היא אות ועזרא, כי אם תחסר ותסיר הכ"ף מן 'ולבכנה' אזי נשאר 'ולבנתה', ומרמז שבה אברהם לספוד לשרה וגם לבנתה. [אולם יצויין שבספר מנחה בלולה (וירונה שנת שני"ד) כתב ש'בכל' מתה באותו היום בו מתה שרה, ולכן ככה אברהם על שניהן יחד.

מכאן שמודים על בשורה טובה

וְהָיָה כַּאֲשֶׁר שָׁמַע עֶבֶד אֲבְרָהָם אֶת דְּבָרֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָהּ לָה' (בראשית כד, וב)
וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה - מכאן שמודים על בשורה טובה (רש"י)

שמע והודה

מהלך אחר כותב בדברי-דוד, שמהפסוק הראשון אין ללמוד הוראה לרבים שצריך להודות על בשורה טובה, כי יתכן שרק אליעזר לעצמו עשה כן מצד מידת חסידות שבו, אבל אין זו הוראה לאחרים.

אולם כאן יש ייתור לשון בפסוק, שבתחילת הכתוב נאמר וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע עֶבֶד אֲבְרָהָם אֶת דְּבָרֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה לָה', וכל זאת היא אריות לשון שלא לצורך, כי למה צריך הכתוב לספר שאליעזר שמע את דבריהם, והרי הדבר מובן מאליה שכוין שישב אצלם והם דיברו אליו בוודאי שמע את דבריהם, אלא כוונת הכתוב בייתור לשון זה ללמדנו לדורות, שכל השומע בשורה טובה יודה לה, וזהו שדקדק וכתב רש"י כאן 'מכאן שמודים וכו', כלומר, שמכאן אנו למדים גם לאחרים, שיעשו כמו אליעזר, להודות על בשורה טובה.

הקושיא בדברי רש"י:

כל מפרשי רש"י, מקשים ושואלים, הרי כבר לעיל בפסוק כ"ו, שם נאמר וַיִּקַּד הָאִישׁ וַיִּשְׁתַּחוּ לָה', ומדוע לא פירש שם רש"י מכאן שמודים על בשורה טובה. הקושיא גדולה יותר לאור העובדה שבדברי רש"י אלו מקורים במדרש רבה (ב"ד ס, ו), ושם אכן דרשו כך על הפסוק הראשון של ויקוד האיש וגו', ואם כן, מדוע שינה רש"י ופירש כן על הפסוק השני של וישתחו ארצה לה'?

הבשורה הטובה

המזרחי כותב, שמתסבר שגירסת המדרש היא משובשת, וצריך לגרוס במדרש כמו ברש"י, שהרי לעיל אין לדרוש ולומר 'מכאן שמודים על בשורה טובה', כאשר רק דיבר עם רבקה, ועדיין לא התבשר ולא שמע מפי בני המשפחה שהם מסכימים לשיוון, רק כאן אחרי שאמרו לו (פסוק נא) וַיִּהְיֶה רִבְקָה לְפָנָיו קַח וְלָךְ, כעת התבשר בבשורה טובה והודה לה' עליה.

פתגמי אורייתא

התבוננות והעמקה
בתרגום אונקלוס

תפילה או שבועה

אונקלוס: וְאֶמְרַת אֵף לְגַמְלָךְ אֲמָלִי עַד דִּיסְפָקוֹן לְמִשְׁתִּי.

שאמנם 'פלו' הוא מלשון גמר, אך כאן אין כוונת הכתוב שנגמרו המים בשוקת ולא נותר מהם כלום [ואז יתכן שהגמלים לא שתו כל צרכם], לכן תרגם אונקלוס 'עד דִּיסְפָקוֹן', דהיינו שתיבת 'פלו' מתפרשת כאן מלשון גמר עשיית הפעולה והשלמתו [כדוגמת הכתוב (לעיל ב, א) ויכולו השמים - דהיינו שנשלמה מלאכתם], דהיינו שהגמלים גמרו את שתייתם כששתו כל צרכם וסיפוקם.

תורה: וְתֹאמַר גַּם לְגַמְלֶיךָ אֲשַׁעַב עַד אֵם כְּלוֹ לְשִׁתָּה (בראשית כד, יט).

דרך כלל כאשר מוזכר בתורה לשון של גמר וכליון, מתרגם התרגום 'שיציאת', כמו שמתרגם בתחילת פסוק זה על המילים וְתִכְלֶה לְהִשְׁתָּה - וְשִׁיציאת לְאֲשִׁייתָה, דהיינו שגמרה והשלימה את פעולה ההשקאה, אך בסוף הפסוק, על המילים אֵם כְּלוֹ לְשִׁתָּה - מתרגם התרגום 'עד דִּיסְפָקוֹן לְמִשְׁתִּי'.

רש"י בפירושו מביא את תרגום אונקלוס, ורש"י מבאר (על פי רא"ם, אמרי שפר, ועוד),

תורה והלכה

נושאים הלכתיים
העולים מתוך הפרשה

האם מותר לנחם אבלים בשבת?

וְהָיָה אַחֲרֵי מוֹת אֲבְרָהָם וַיִּבְרַךְ אֱלֹקִים אֶת יִצְחָק בֶּנּוֹ (בראשית כה, יא) נחמו תנחומי אבלים (רש"י).
ניחום האבלים ל"ע, מקיימים לכתחילה בתוך ימי השבעה, אך קורה לפעמים שאדם לא הספיק לבוא לנחם כשישבו 'שבעה בימות החול', ונשאלה השאלה האם אפשר לנחם גם ביום השבת.

המנהג בזמנינו

אמנם יש שכתבו (ערוך השולחן ס"ג; נמוקי או"ח) שבזמנינו אין נוהגין בניחום אבלים בשבת ויו"ט, לא רק שאין הולכים לבית האבל על מנת לנחמו, אלא גם כשפוגשים אותו ברחוב ובבית הכנסת אין אומרים נוסח נחמה בשבת. אבל כתבו, שאם יהיה לאבל נחת רוח על ידי שאומר לו דברי ניחומים ומחזקו, ודאי מצוה קעביד.

נחמה קרובה

עוד כתב המשנה ברורה (סק"ג) שכאשר מנחם בשבת, לא יאמר המקום ינחם וכו', אלא יאמר לו 'שבת היא מלנחם ונחמה קרובה לבוא', ויש מקילים ורשאי לומר המקום ינחם.

מעיקר הדין התירו לנחם אבלים בשבת, ויש אומרים לשנות הנוסח לומר 'שבת היא מלנחם ונחמה קרובה לבוא'. אך אין ראוי לכתחילה לדחות את הניחום לשבת. ויש שכתבו שבימינו אין נוהגים לנחם בשבת, רק אם יש לאבל נחת רוח ממה שמחזקו ומנחמו.

הלכה
למעשה:

כתיבה אחרת

לא אוכל להתאפק מלהודות לכם על מה שבזכותכם זוכה אני ללמוד חומש ורש"י בהבנה בכל יום, ובמיוחד יש לי אישית תועלת מכך, כי אני זוכה לעבוד כסופר סת"ם, ועכשיו אני באמצע כתיבת ספר תורה, וכמובן שזה נכתב במצב נעלה ואחר לגמרי, כשלומדים את החומש עם רש"י ומבינים היטב את הענין, כולל אף את שורשי המילים וכו', פשוט מרגישים הרבה יותר סיפוק וחייבוּר לתורה הקדושה.

בכל חותמי ברכות ש. פריימן בית שמש

תוצאות ברכות

קראתי את המכתב שהתפרסם בעלון של פרשת האזינו, על נער שהוריו ומחנכיו התמודדו קשות בחינוכו, והמבט השתנה לטובה כתוצאה מהגילוי שהוא נבחן ומצליח בתורה שבכתב. אני רוצה לספר לכם שאני עוסק באימון אישי לתלמידים בישיבות לקדם אותם בדרך המלך בס"ד, ומאז שקראתי בגיליון 'תורת' את השיחה עם כ"ה הרבי מצאנו שליט"א על המהפך לטובה שמבחנו בחומש רש"י יכול לחולל בנפשו של כל בחור ואברך, אני לקחתי את זה כפרויקט, ואני ממש משתמש עם זה ככלי טיפול וקידום לכל דבר וענין. זה פשוט מדהים לראות איך בחורים שהיו בעלי ערך נמוך, והיו בעיניהם כחגבים, מקבלים פתאום אתגר עם משמעות ועולים ומתעלים בדרך זה בעוד מקומות ומישורים, ועכשיו שקראתי את המכתב הזה פשוט דמעתי והתרגשתי לראות איך יכולים לקדם ולהציל נפשות. מתברר שהתורה כוללת את כל הטובות שבעולם כפשוטו וכמשמעו, והתורה היא מרפא וצרי לנפש ולנשמה ולגוף.

ברכה ובתודה עמוקה: ב. קליין

שמות הזוכים בהגרלות
בפרשת נח

זוכים בהגרלות אברכים ותלמידי ישיבות גדולות

סיכום יומי - 200: הרב שמואל חירי - תל אביב, יפו, שמואל לאיש | הבה"ח משה אהרן גוליסקי - אשדוד, באר אברהם | הרב נפתלי כ"ח - ביתר עילית, יושבים | הבה"ח ישראל מרדכי אורי - ביתר עילית, מאור עניים | הבה"ח יום טוב רבינוביץ - ירושלים, באיאן | הבה"ח הלל שרעבי - ירושלים, בית מדרש עליון | הרב יוסף גיגי - צפת | הבה"ח יוסף זולדן - בית שמש, טל תורה | הרב יואבן יוסף יפתל - אפקוס, בית שמואל | הרב מאיר קרשניבסקי - בית שמש, שיח יצחק | הרב אריה לייב מאיר - לוד | הרב אברהם משה דגניאן - תל ציון | הרב שלמה פלד - בית שמש | הרב שמואל חיים דרבינדיק - ביתר עילית | הרב יואל צבי רייזר - אלעד, מדרש אליהו | הרב יצחק חיים - ירושלים | הבה"ח ישראל מאיר און - יבנה, להט חיים | הרב אברהם בממברג - ירושלים, ישיבת מיד | הרב אברהם ישעיהו יוזף - מודיעין עילית, עטרת שלמה | הרב שמואל אנגל - אלעד, באר שמואל | הרב ישראל מאיר פיינקוב - בני ברק, סלבודקה | הרב נתנאל כהן - רמלה, קדושי השואה | הרב ישעיה גומבי - בני ברק, ברוסק | הרב צבי פריד - עפולה, כולל וינוצין | הרב אהרן מנדל - עמנואל, סלונים | הרב שמואל הרשדל - בני ברק, אור המאיר | הרב לוי יצחק מגיד - ירושלים, בית תפילה | הרב חיים שברדון - ביתר עילית, קרלין רמות | הרב שמואל שבעי - 500: הבה"ח שמואל פדר - בית שמש, אור אלחנן | הבה"ח אברהם קורפו - ביתר עילית | הבה"ח אליעזר שלום - בית שמש | מבחן גמרא - ש"ס ובלכתך בדרך: הרב בצלאל מושקוביץ - צפת | מבחן הפסטה - סט ל"ד: הרב אברהם גליק - בית שמש, וינוצין | יוסף דעת - 200: הרב יוסף יצחק ורנפלד - קריית גת | הרב יוסף שמואל ברקלי - עפולה, שיח יצחק | חידודי תורה - 100: הרב יצחק מאיר איויבר - בני ברק | הרב יוסף שבתאי - ירושלים, נחלת משה | מנוח בקופסא - 150: הרב יצחק ברכה - ירושלים, מגן אבות | הבה"ח זעליג ראובן קרובסקי - ירושלים, מיר | נבחנים קבועים - 100: הרב אליהו דו - בית שמש, משכן ישראל | הרב צבי בויס - תל אביב, חידושי הרי"ם

זוכים בהגרלות תלמידי ישיבות קטנות וילדים

סיכום יומי - 50: ניק וחכים אליהו שטיין, לוד, דרכי יושר | ניק וחכים ברוך רוטמן - ביתר עילית, ת"ת טאה שערים | הבה"ח שמעון נתן נטע שפירא - בית שמש, בעלזא | הבה"ח דוד סהיים - ביתר עילית, נזר התלמוד | הבה"ח נפתלי צבי פורקל - בני ברק, אלכסנדר | הבה"ח נחמן סלמנוביץ - ירושלים, אמשינוב | ניק וחכים אברהם רובין - ירושלים, עץ חיים | הבה"ח יוסף שלום מן - אלעד | הבה"ח דוד פדר - בני ברק, וינוצין | ניק וחכים יוסף ירש - ביתר עילית, ערלי | ניק וחכים יהודה חיים סקיסל - רכסים, מפני עוללים | הבה"ח חיים ברים - ביתר עילית, באיאן | הבה"ח מנחם מנדל לודמיר - ירושלים, באיאן | הבה"ח שמואל אייזיק ריכטער - ירושלים, חכמה ודעת | הבה"ח יצחק אלחנן סיידלינג - ירושלים | ניק וחכים יחזקאל ברוך קליין - בני ברק, אור מרדכי | הבה"ח שמואל וולפין - מודיעין עילית, הכלל יוסף | הבה"ח חיים הלר - ביתר עילית, תפארת רותן | הבה"ח שמואל שרשב - מודיעין עילית, שני דעה | ניק וחכים שמחה פרופטר - ירושלים, חכמת שלמה | ניק וחכים שמואל טירר - פתח תקוה | מבחן שבעי - 100: הבה"ח פנחס רובנוביץ - בני ברק | הבה"ח אלימלך אייזנברג - בית שמש, תולדות אהרן בית שמש | חידודי בפרשה - 50: הבה"ח יוסף איזבי - ביתר עילית, דעת חכמה | מנוח בקופסא - 50: הבה"ח שלום רוקח - ירושלים, פאר מרדכי | נבחנים קבועים - 50: ניק וחכים יוסף דניאל - אפקוס, חניכי הישיבות | הבה"ח דוד טברסקי - בני ברק, טשרנוביל

כמונח בקופסא

קניית המערה

בתחילת פרשתנו אנו לומדים שאברהם אבינו קנה את מערת המכפלה מאת עפרון החתי לעיני בני חת. באחת הפרשיות בחומש בראשית מוזכר שוב ענין זה שאברהם קנה את השדה והמערה מאת עפרון לאחרות קבר. התדע היכן הוא?

יוסף דעת

בהמתן של צדיקים

על הכתוב בפרשת השבוע (בראשית כד, לב) וַיִּפְתַּח הַגְּמָלִים, כותב רש"י: 'התיר זמם שלהם, שהיה סותם את פיהם שלא ירעו בדרך בשדות אחרים, ונשאלת השאלה: מדוע היה אליעזר צריך לסתום את פי הגמלים, ולמה היה צריך לחשוש שהגמלים של אברהם יאכלו מאיסור גזל, וכי לא היו גמליו של אברהם כמו חמורו של רבי פנחס בן יאיר (חולין ז, ב) שלא רצו לאכול מן האיסור.

חידוד בפרשה

ריצה וקפיצה

היכן אנו מוצאים בפרשת השבוע בחומש ו/או ברש"י? א. שלשה אנשים שהחלו לרוץ. ב. אדם שקפץ; אדמה שקפצה; ודבר שנעשה במטרה שאנשים יקפצו. ג. מים שהיתה לה עֲלֵיָה, ואדמה שהיתה לה תקומה.

קטן הידוע

חידודים תנכיים ופסוקי הפרשה

- כמה פעמים מוזכר השם 'אליעזר' בפסוקי הפרשה?
- היכן יש בפרשתנו 6 פעמים בריצפות הנקודת סגול?
- היכן בפרשה 9 מילים וצופות, המסתיימות באותיות ת.ת.ת.ת.ת.ת.ת.ת.?
- בפרשתנו יש פסוק קצר עד מאד, בן 3 מילים בלבד, התדע היכן הוא?

התשובות מופיעות במדור פתרונות בסוף העמוד

ניק וחכים

שאלות מחכימות מתוך הפרשה

- היכן רואים בפרשה שילד בן חמש הוא נקי מחטאים?
- היכן רואים בפרשה שיש לכבד את האֵח החשוב יותר ממוני?
- היכן רואים בפרשה כנוי נורא למי שקופץ לענות לפני אָביו?
- היכן מוצאים בפרשה אָבא שהתירא לברך את בנו?

פרשת לך לך

פתרונות

יוסף דעת: שם או חם?

בפרשת השבוע כותב רש"י (יב, ו) שכאשר חילק נח את הארץ לבניו, נפלה ארץ כנען בחלקו של שם, ותמוה, שלכאורה הדברים סותרים את מה שכתב רש"י בפרשת שלח (במדבר יג, כב), ובפרשת עקב (יא, י) שקם בנו של נח בנה את העיר חברון לבנו, ומשמע שארץ כנען נפלה בחלקו של חם ולא של שם, וצריך עיון.

להלן תקציר של חלק נבחר מתוך אלפי התשובות שנשלחו למערכת על ידי לומדי תורה שבכתב:

- רק חלק מארץ כנען נפלה בחלקו של שם, דהיינו ירושלים אשר שם מלך שם, אבל חברון נפלה בחלקו של חם (חוקוני; ברטנורא).
- אמנם כל הארץ נפלה בחלקו של שם, אבל הוא לא התיישב עדיין בכל הערים, כיון שלא היה זרעו מרובה כל כך, ולכן בחלק מהערים התיישבו חם ובניו (באר שדה). וכע"ז כתבו בדעת זקנים שנח הפקיד את חברון בידי חם לפקדון לפי שעה.
- נענו היה עבדו של שם והעלה לו מס, ולכן הושיב שם את עבדו לגור בחברון אשר בארצו, ובהיותו גר בחברון בנה חם את העיר לבנו.
- או בסגנון אחר, שתחילה נפלה חברון בחלקו של חם, אבל כיון שנעשה עבד לשם, הרי מה שקנה עבד קנה רבו, ואז זכה שם גם בחברון.
- רש"י אכן כתב כאן (פסוק ו) שהכנעני, מבני חם, היה כובש את הארץ מזרעו של שם, וחם אבי כנען עדיין בחיים כאשר כנען בנו כבש את הארץ מידי שם, ואז בנה חם את חברון (משכיל לדוד).

ו. במורח ועוד מפרשים כתבו שאכן חם מדרשים חלוקים, אם חברון נפלה בחלקו של שם או של חם.

ז. בשפתי חכמים כתב שמה שכתב רש"י בפרשת שלח ועקב, כוונתו בדרך 'אם תמצא לומר', כי פשוט משמעות הכתוב 'והבנין שבע שנים נבנתה וגו', משמע שאדם אחד בנאן, זו תחילה וזו אחריה, שאל"כ מאי רבותא שזו קדמה לזו, ולמה אמרו שאפילו אם אכן היה כך, אין זה דרך העולם, וכל שכן שבאמת לא כך היה, כי את חברון בנה שם ולא חם, ושבו קשה

כמונח בקופסא - לוט לשמאל:

בפרשת השבוע אמר אברהם אבינו ללוט (בראשית יג, ט) אִם הַשְּׂמָאל וְאִימָנָה וְאִם הַיָּמִין וְאִשְׁמָאֵלָה. באחת הפרשיות בחומש חומשי תורה כותב רש"י שלוש אכן התיישב לצד שמאל של אברהם, ולכן הכתוב קורא שם בשם 'שמאל' למקום מגורי לוט ובנותיו, היכן הוא פסוק זה?

תשובות:

בפרשת חיי שרה, רש"י בראשית כד, מט: על שמאל - מבנות לוט שהיה יושב בשמאלו של אברהם.

כמונח בקופסא - לוט לשמאל:

בפרשת השבוע אמר אברהם אבינו ללוט (בראשית יג, ט) אִם הַשְּׂמָאל וְאִימָנָה וְאִם הַיָּמִין וְאִשְׁמָאֵלָה. באחת הפרשיות בחומש חומשי תורה כותב רש"י שלוש אכן התיישב לצד שמאל של אברהם, ולכן הכתוב קורא שם בשם 'שמאל' למקום מגורי לוט ובנותיו, היכן הוא פסוק זה?

תשובות:

בפרשת חיי שרה, רש"י בראשית כד, מט: על שמאל - מבנות לוט שהיה יושב בשמאלו של אברהם.

לרישום והצטרפות ל'תורה שבכתב':
02-500-2018

מארה"ב: 351-9881-1518 | מאנגליה: 0131-0613-4433

מכון הוצאה לאור | אגף 'שיעורי תורה' | קו 'קול התורה' | מבחר שיעורים במגוון שפות וסגנונות | סיכומים ומכתבים | תשובות ותורה | גרולות ופרסים | גיליון שבעי | וולטר יומי

לפניות, תגובות והערות: ts025002018@gmail.com

לפני כל לימוד אחר
להתחבר אל היסודות אני בוחר!

בחנוכי
נא בזאת:
זה הזמן לקבל על עצמך
עדיית
סיכום יומי
ומבחן שבועי
מענה ולמשך כל חומש
בראשית לכה"פ

איך תשמו את האור?

התחייבות:
הצטרף עכשיו
לא תרצה
להפסיק...

סקרי ומבדקי עומק שערכנו
מגלים שוב ושוב:
**הסיכומים היומיים
והמבחנים השבועיים
הם הערובה ללימוד
עקבי ויסודי!**

מקרב לומדי חומש ורש"י
שהשתתפו בסקר עולה כי
לומדים המקפידים על עריכת
הסיכומים היומיים והמבחנים
השבועיים בקביעות,
דבקים בלימוד ומצליחים
לשמור על קביעות משך כל השנה
ב-85% יותר מלומדים אשר
אינם משתתפים במבחנים.

גם אותה יכיל: תתחבר, תאידי לעצמך את החיים!

02.500.20.18

נמשך
המבצע הגדול

י"ב שבועות של אור!

חומש בראשית -
י"ב שבועות של אור אלוקי:
כדי להחזיק לאורך זמן את
הקבלה הטובה של לימוד חומש ורש"י
חובה להקפיד על לימוד יומי
רצוף, עקבי וקבוע

ממשיכים ללימוד ולהיבחן
בקביעות ובציפיות
את כל חומש בראשית.

זוכים
ל-12 שבועות של אור תורה
וחיבור יום יומי קבוע
ונשגב עם התורה הק',
עד לימי החנוכה המאירים

ומקבלים שי אישי מיוחד
לכל אחד מהלומדים והנבחנים בהצלחה
ללא הגרלה!

נמשך
המבצע הגדול

לעורר רחמים
מתוך כוונה והבנה!
ימים
אחרונים
להצטרפות
למבצע

רבבות אלפי ישראל
מקבלים על עצמם
לומר משך לכה"פ

**40 יום -
את פרשת**

עקידת יצחק
עם בהירות והבנה
בפירוש המילות
ונכנסים להגדרת
הענק על מנורה
מפוארת מכסף

ההצטרפות ומילוי טופס 'קבלה טובה'
בעמדות נדרים+ או בקו 'קול התורה'